

Inserati se sprejemajo in veljajo trisopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo administracija) in ekspedicija na Štarem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 6 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stolnem hiš. št. 284.

Izhaja petkrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

„Slovenci in ravnopravnost“

se glasi spis, ki ga je neki koroški Slovenec iz junske doline objavil v praški „Politiki“ št. 309, in ki jasno pravi, da se Slovencem povsod enaka godi. „Mi koroški Slovenci, pravi dopisnik, imamo z ravnopravnostjo veliko nadlogo. Že nekaj let sem prosimo, kar drugi silno zahtevajo, da bi se dobrohotne višje določbe o silno važnih kontrolskih komisijah vojaških vsaj v tem oziru spolnovala, da bi se v čisto slovenske okraje poslal saj slovenskega, t. j. družega deželnega jezika zmožen častnik. Žalibog, da se tudi letos na nas niso ozirali in k nam — menda vsaj ne na kljub? — zopet poslali tistega trdega Nemca, ki se je lansko leto tako breztaktno obnašal in nekemu rezervistu samo zaradi tega žugal s kaznijo, ker ni znal nemški govoriti. Lani sem o tej reči poročal v celovškem „Kärntner-Blatt-u“, ker pa je bil uspeh ravno nasproten in reč ni prišla ministerstvu na ušesa, letos pošljem svoje poročilo „Politiki“, da dojde pravim v roke.

Tudi se je letos zgodilo, da si več vojakov iz strahu pred kaznijo ni upalo razodeti svojih prošelj in staviti vprašanj. Na odpust vrnivši se vojaki nam pripovedujejo še lepših reči o teh komisijah. Znano je, da v Maroičičevem polku je veliko Slovencev, ki niso vsi zmožni nemškega jezika. Da se ga pa laglje in hitreje naučé, ne podučujejo se na podlagi že slovensko natisnjene knjižice pametno in pedagogično, ampak razdele se med njimi ordonance, ki imajo dolžnost zatožiti vsakega Slovenca, ki le besedico v materinskem jeziku spregovori, da ga kaznujejo.

O slovenskem razglaševanju in pojasnovanju danih povelj ni ne duha ne sluha, dasi

najvišje povelje med drugim določuje: „Določbe službenega pravila morajo se v pravem duhu umeti in po oficirjih vojaščini umevno in njihovi izobraženosti primerno pojasniti in v glavo vtisniti. Tudi jih mora vsa vojaščina, naj že ima katero koli chargeo hoče, brezizjemno in tudi v formalnem oziru natančno znati in spolnovati.“

Častniki bi morali biti čarobni, če bi hoteli trdim Slovencem službena pravila vtisniti v nemškem jeziku.

C. k. vojno ministerstvo je razdelivši cesarsko pesem med vojake v nemškem in slovenskem jeziku gotovo imelo namen, da naj to navdušeno cesarsko pesem dotični predniki vojakom svojim v spomin vtisnejo in s pravim avstrijskim rodoljubjem jih navdajajo. Žalibog pa, da se to ne izvršuje. Tiskovine cesarske pesmi ležé pri računskem feldvebelnu, vojaški oddelki pa sem ter tje pojó pesmi, ki bi bile pristojne le vojakom pruskim. Tako nam pripovedujejo z žalostjo vojaki, ki se vračajo domov.

In vendar je ravnopravnost naša pri vojaštvu primerno še dobra. Načelniki političnih in sodnijskih uradov so trdi Nemci. Pri deželni vladi je svetovalec g. Franc Novak, ki je tukaj še iz Doberle vesi sem prav priljubljen in spoštovan, slovenščine zmožen in se s slovenskimi ljudmi prav rad pogovarja slovenski. Pri deželni sodnji pa se gospodje zanimajo za nemškega predsednika, da jih kot Nemce ne bi nadlegoval z osnovo slovenskega senata. Po višjih uradih ravna se tudi okrajna glavarstva. Župan doberleveski, trd Slovenec, si je drznil okrajnemu glavarstvu v Velikovcu pošiljati slovenske spise, pa je bil zaradi tega hudo pokaran in se mu je celo žugalo, da bo

kaznovan in odstavljen. O šoli kaj pisati reko bi se pero krhati. Najglavnejši namen naše ljudske šole — upamo, da le za zdaj — je ponemčevanje naše jako talentirane in prebrisane, pa žalibože za najlepša leta ogoljufane šolske mladeži. Ne zna niti brati, niti pisati, niti računati, in sicer niti slovensko niti nemško ne, in pride v kljub osemletnemu podučevanju iz šole brez vse omike in se tudi dalje ne more izobražiti, ker ne zna slovenski brati.

Pri tej različni pravnosti Slovencev je pa vendar tudi ena ravnopravnost, namreč v državnih, deželnih in srenjskih davkih, pa v tem, da vsi enako ljubijo tukajšno vino šetarovaško. Trgatev bila je v štirih farah, kjer to vino raste, letos dobra gledé obilnosti in dobrote. Polovnjak se plačuje po 60 gold. in nekteri kmetje so ga pridelali po 4, 6 do 10 polovnjakov, kar jim polajšuje plačevanje davkov. Proti novemu davku za verski zaklad sta se doberleveski samostan pa velikovski kolegijalni kapitel pritožila, ker je nemogoče, da bi zamogla ta davek plačevati, kar je tukaj sploh znano.

Wildauerjeva šolska postava v državnem zboru.

V državnem zboru je bila 9. tega mes. o Wildauerjem predlogu jako burna debata. Pripetilo se je tudi nekaj, kar v parlamentarnem življenju ni lahko mogoče, namreč ministri so morali glasovati z opozicijsko stranko proti svoji lastni ustavoverski večini in so propadli. Drugje bi po taki skušnji ministri šli; če v kljub temu ne gredó, je to zopet edino le v Avstriji mogoče.

Taka mala, samostalna državica je tudi bita takrat Zeta, kakor se je v davnih časih Črna Gora nazivala. Najprvi vladar zetski, o katerem imamo zanesljivih sporočil zgodovinskih, je Vuk Nemanjić, sin srbskega kralja Štefana Nemanje. Vuk se je bil vzdignil proti svojemu bratu Štefanu II., a bil je pomirjen ž njim po posredovanju tretjega brata, nadbiskupa Save, in je potem šel v Zeto, ktero je vladal kot samostalen vladar z naslovom „knez zetski in zahumski.“

Dinastija Balšičev.

Ko je izumrla dinastija Nemanjićev*) za vlade srbskega kralja Vukašina, navrgel se je za gospodarja Zeti neki Balša, ki je z Vukašinom v prijateljstvu živel. Po smrti Vukašinovej je bil izvoljen za srbskega cara Lazar Grebljanović, kterege pa Balša ni hotel pri-

*) Uroš, sin Štefana Dušana silnega, bil je poslednji odraslek rodovine Nemanjićev; njega je nevaležni Vukašin ubil leta 1367, ter se polastil srbske krone.

Zgodovina Črne Gore.

Fr. Jaroslav.

Sedaj, ko naši bratje na jugu bijejo boj za „krst častni in slobodo zlatno“, ne bo odveč, ako pogledamo malo v njih zgodovino, s krvijo pisano. Naj pričenem s Črnogorci, z onim junaškim narodičem, kateri je prestal že toliko bojov za svojo svobodo, kterege zapadna, od ohole frizure zabuhla Evropa psuje z glavali nosorezcem, kteremu salonski gizdalini in hinavci očitajo neuglajenost, surovost in divjost, pa mu niso ne le dali, temveč ovirali dotiko z naobraženim svetom. Ta junaški narod v sedanjem ustanku po svojih prostovoljnih daje silnih, izurjenih vojakov ustajnikom, ter gleda, če bo le šlo, in upamo da bo šlo, da se s svojih nerodovitnih skalnatih krajev razširi po lepih prostorih zanemarljene, tužne Bosne in Hercegovine, do kterih ima staro pravico. Mi kot ljudje, kristijani in — Slovani mu vse to iz srca želimo in privoščimo. Po tem vvodu

naj prejdem k svojemu predmetu, k zgodovini Črne Gore.

Doba najstarejša.

Navadno se trdi, da samostalnost domovine junaških Črnogorcev se pričinja še le po zrušenju srbskega carstva od Turkov, in to po srbskih uskokih, kateri so v težko pristopnih njenih gorah iskali utočišča pred zmagovitim neprijateljem vsega kristijanstva.

Krajina, ki leži med Srbijo in morjem jadranskim, naseljena je od davnaj s Slovani; v kakem razmerju poslužnosti z rimskim gospostvom je nekaj stala, to se ne more določiti, znano je le toliko, da je bila nadoblast rimska za časa cesarjev vsaj formalno priznana od te krajine. Po padu zapadnorimske države bilo je gospostvo Grkov nad temi krajinami nestalno, in tudi poznejši hrvaški, bosenski in srbski kralji niso mogli sebi do cela podvreči teh različnih knezov, vojvodov, banov in županov, kateri so v njih vladali, in kateri so le z besedo priznavali kedaj pa kedaj njih nadoblast.

Prvi se je zoper Wildauerjevo šolsko postavo oglasil poljski poslanec Čerkavski. Očital je posebno Stremajerju, da je kakor nož, ki na obe strani reže, ker se je ravno takrat, ko so se Poljaki z ustavoverci sporazumevali, v to postavo vzel §. 3., po katerem se Galiciji vzame lastni šolski svet. Zato se zdi govorniku, kakor da bi vlada zopet hotela šole pomenčevati, dasiravno je Stremajer ob svojem potovanju po Galiciji naravnost izrekel, da se je ta misel popolnoma popustila. Slednjič zagotovi, da, če se sklene spustiti se v specialno debato, se je Poljaki ne bodo vdeležili.

Poslanec dr. Dittes govori za predlog zlasti, ker zadeva Tirolsko, dasiravno se mu še nepopolen zdi. Odgovarja mu tirolski poslanec Graf in povdarja posebno to, da državni zbor nima pravice sklepati deželnih postav; to pravico imajo le deželni zbori; zato se tudi tirolski poslanci ne bodo vdeležili specialne debate. — Wildauer trdi, da državni zbor ima vedno pravico postaviti sklepati in jih tudi preminjati. Po njegovih mislih mora že po starem avstrijskem načelu država imeti nadzorstvo šol v rokah. Tu gré posebno za to, da se na Tirolskem spravijo šolske postavbe v veljavo in se šola „oprosti stiska duhovskih rok.“ Dokler ta predlog ne postane postava, so učitelji — pravi govornik — vedno v nevarnosti, da pridejo namesto pod posvetno oblast — pod duhovsko palico. — Levica je temu, to se vé, živahno ploskala.

Grof H o h e n w a r t najprvo povdarja, da ima pri tem priti na prvo mesto vprašanje: ima li državni zbor pravico sklepati tako postavbo, in potem jasno iz §. 12. in 13. postavbe od 25. maja 1868 dokazuje, da te pravice državni zbor nima; zato je nedvomljivo, da spadajo vse one določbe, ki so v Wildauerjevem predlogu, v področje deželnih zborov, in le če bi kak deželni zbor odločno zahteval, se sme državni zbor pečati tudi z deželnimi postavami. Tudi §. 12. temeljne državne postavbe javno določuje, kaj spada v področje deželnih zborov, kaj pa v področje državnega zbora. Ako se tedaj zbornica spusti v obravnavo tega predloga, ali če ga celó sprejme, prestopi ustavo in ker bi se to zgodilo preišljeno in nalašč, bil bi u s t a v o l o m.

Dokazavši to nadaljuje grof Hohenwart: „Nedavno je zgovoren minister rekel, da živimo v dobi, v kateri je vse dovoljeno, kar prinaša dobiček. Ta izrek se meni popolnoma opravičen zdi, jaz grem morda še dalje, kajti če je minister hotel, da to velja le o gospo-

darskih rečeh, mislim jaz, da se sme isto reči o političnih zadevah. Jaz trdim celo, da se je to na političnem polju še mnogo jasnejše pokazalo, kakor na gospodarskem; na zadnjem so morda ravnali po tem načelu, a sramovali se to pripoznati, na političnem polju pa so to sramožljivost že davno premagali in javno izrekli, da v politiki govori le vspeh.

Nadjate se političnega dobička po sprejemu tega predloga. Gospoda! Po vsi deželi razlega se splošna pritožba, da veljava postavbe se pogrezuje globokeje in globokeje. Če hočete kaj pripomoči, da se ozdravi ta bolezen dobe naše, spoštujte najprvo Vi postavbo, pokažite, da Vam je postavba več nego kakoršen koli dobiček, ki bi se utegnil doseči po tem, da se postavba v moč spravi.

Trdi se, da v tej postavi ne gre za drugo nego le za to, da se varuje veljava državne postavbe. Ta trditev ni resnica, a če bi tudi bila, je edini pravi odgovor na njo ta, da še nihče ni nikogar spravil do spoštovanja kake postavbe s tem, da jo je sam prestopil. Zato gospoda, zavržite te predloge, s tem izgledom zvestobe do postavbe boste več dobrega storili, nego s kupom postav, katerim manjka podlaga pravice. Pa tudi zeló razdražene duhove boste pomirili, če spravite zopet do veljave načelo: *Justitia regnorum fundamentum.*“ (Živahna pohvala.)

Rusinski poslanec Kovalski se obrne proti Čerkavskemu in se kaže ustavoverca; pravi, da je rusinskim poslancem postavba po volji in da bodo za njo glasovali. — Za njim govori dr. Suess zoper Hohenwarta, Heilsberg pa za §. 3. ki zadeva Poljake.

Minister Stremayr spodbija po svoji navadi posebno razloge Hohenwartove in Čerkavskove in zagovarja postavbo, češ da je dobra. Vendar izreče, da se zdaj še ne mudi ž njo, ker ni ugoden čas, da naj bi se toraj odložila za nekoliko časa. Ta želja pa se mu ni spolnila, marveč ustavoverna večina je vsemu ministertvu nasproti sklenila, da se spusti v specialni razgovor o postavi, izvzemši §. 3. Tako je dobilo ministertvo od svojih liberalnih prijateljev sijajno nezaupnico. Razgovor o postavi se je prišel 12. t. m.

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. novembra.

Avstrijske dežele.

Cesarjevič Rudolf biva v Mnihovem, da se od sestre in od svaka posloví, preden se

odpeljeta v Afriko, kamor se princ Leopold po nasvetu zdravnikov poda zaradi bolehnosti. Prihodnjo sredo se cesarjevič vrne na Dunaj.

Državni zbor dunajski pa tudi državniki drugih dežel obravnavajo nasvet o zmanjšanju vojaštva, med tem ko se povsod delajo priprave za vojsko. Na Turškem se utegne vneti silno huda vojska, ki bode zadela, Bog ve, koliko držav. Angleška bo prisiljena vojskovati se v Indiji in Kini, in tudi v Ameriki žuga vneti se boj, ker se Amerikanci potegujejo za neodvisnost španjskega otoka Kube. V lepih govorih navduševati se za dotični predlog Fuksov, se tedaj pravi čas tratiti.

Minister Andrassy v uradni „W. Abendpost“ naznanja, da se gledé zadev na Turškem ni nič zgodilo, kar bi se Rusija, Avstrija in Prusija ne bile med seboj dogovorile. A reč ni tako nedolžna, kakor se kaže. Če je res, da sta se poslanca ruski in angleški podala v Budapešt, da se z Andrassy-jem posvetovata, potem se ne dá tajiti, da ga hočeta siliti, da naj jasno in odločno razloži svoje namene. Ob enem pa je to znamenje, da razpravam o zadevah turških ni Andrassy na čelu, kakor je bilo v nekterih listih o njem brati. Sploh se uradni listi silno čudno vedejo. Vsak minister ima svoj organ, ki drug drugemu oporekajo in drug drugega sumičijo. To priča, da vlada sama še nima jasnega prepričanja in da se še ni odločila.

Wildauerjevem predlogu piše „Reform“: „Vlada je stala med dvema sovražnikoma; kajti na desnici so jo hudo prijemali zaradi ukaza cesarskega, levica pa se je ustavljala, ker je predlog proti želji in volji vladini spravila pred državni zbor. Vlada bila je sedaj tepena na obeh straneh, ker je levica sklenila, da se hoče spustiti v poseben razgovor, desnica pa naznanila, da se te razprave noče več vdeležiti. Liberalci so zmagali v splošni in bodo zmagali tudi v posebni obravnavi, pa vendar samo v hiši pred šotskimi vratmi.“

Interpelacija o zadevah kupčijsko-političnih je splavala po vodi. Velik del poslancev ustavovernih je noče podpisati, češ, da je preveč pokroviteljska; pravi vzrok pa je, da ti gospodje ministertva, ki je že tako v velikih zadregah, nočejo spraviti še v večjo nevarnost.

Zarad **gališkega** c. namestništva se vlada zopet razgovarja z grofom Alfredom Potocky-jem, kteremu hočejo pridjati ministertskega svetovalca Zaleskega, desno roko drugega ministra Ziemiakovskega.

znati. Zategadelj je Lazar trikrat napal ga z vojsko, ali je vsak pot bil potolčen od njega. Kedaj je umrl Balša, ni znano.

Balševi nastopniki so bili sinovi njegovi: Stražimir,*) Jurij in Balša II. Ta poslednji je preživel svoja brata, ter se tako polastil večine očetove dedine, razmnožil jo z mestom Dračem, in se je pisal „po božjej milosti vojvoda draški.“ Balša II. je potrdil Dubrovačanom neke predpravice, ktere so imeli od njegovega brata Jurija. Sedež njegov je bil pred ko ne Skadar. Piše se, da je pal v boju s Turki, ali ne zná se kedaj.

Po njem je v vladanju nasledoval sin njegovega brata Stražimira, Jurij II., kteri se je imenoval pravoslavnega samodržca cele Zete in celega primorja, in je preložil svoj sedež v Ućino, da bi od tukaj mogel z večim pritiskom bojevati se s Turki. Prijaznost, ki jo je gojil z Benečani, ni prinesla nič dobrega, kajti Drač

in druga mesta so se njim udala, in naposled je Jurij tudi Skadar njim odstopiti moral za letnih 1000 zlatov.

Po smrti njegovej je sin in nastopnik njegov Balša III. še dosti srečno bojeval se proti Benečanom, kterim je spočetka odvzel neke izgubljene kraje, ali leta 1421 je pal v bitvi ž njimi.

Ž njim je izumrl rod Balšićev, in na to je srbski despot Štefan Lazarovič lastil si pravo na Zeto. Dvakrat je prišel z vojsko, in oblegel Skadar, ali vsak pot se je moral vrniti domu brez uspeha. Ko je pa vendar le potem ta krajina udala se Štefanu, izročil jo je Juriju Vukoviću, da jo vlada. Ta pa ni znal pridobiti si ljubezni ljudstva, in nezadovoljneži so poklicali iz Vlaške nekega Štefana, prej ko ne sorodovca poslednjega Balšića.

Dinastija Crnojevičev.

Pravi rod tega Štefana je zbog pomanjkanja zanesljivih podatkov zagrnjen v temo, priimek njegov Crnoj, po kterem so potomci

njegovi nazivani bili Crnojevići, nastal je zbog temne polti njegove. Leta 1423 pojavil se je Štefan v Dubrovniku, kjer so ga z radostjo sprejeli, in se je nekaj dni pomudil. Od tukaj je šel z Jurijem Palmotićem na Albansko, in s pomočjo privržencev svojih se je polastil Ućina in Smokovice in drugih krajev sedanje Črne Gore. Ostali deli zetskega gospostva pa so bili v rokah srbske vojske.

Štefan Crnoj je nastopil vladarstvo v pridobljeni zemlji, postavil trdnjavo Žabljak, utrdil Smokvico, in na jezeru skadarskem je ustanovil samostan device Marije, v kterem je pokopan. Ko je po smrti Štefana Grebljanovića prešlo srbsko despotstvo v roke Jurija Brankovića, pripadle so tudi te pokrajine zetske, ktere so Srbi do sedaj zasedene imeli, pod oblast Štefana Crnoga. Ta osnovatelj nove dinastije zetske je imel za ženo Vojsavo, hčer slavnega albanskega junaka Jurija Kastriotića, ki mu je bil zvest zaveznik proti Turkom; trdi se od Kastriotića, da je potolkel Turke v 63 bitkah. (Dalje prih.)

*) Od tega Stražimira se izvaja rodovina slavnega Srba in generala Jurija Stratimirovića, znanega Madjarobijca iz l. 1848.

„Presse“ poroča, da vseučiliški profesor Czerkavski, ki je pri obravnavi o predlogu Wildauerjevem tako grenke pravil ministru Štremajerju, je svojim prijateljem v Levovu naznanil, da se odpove državnemu poslanstvu. Morda pa „Pr.“ le poroča, kar želi Štremajer?

Ogerska liberalna stranka je pri neki konferenciji sklenila, da bo budget sprejela.

Vnanje države.

O jugoslovanskem vstanku piše „Pol. Corr.“: „Dasi so bili vstajniki v preteklih tednih velikokrat tepeni, agitatorji še niso čisto oplášeni in bosenski raji ne dajo miru. Po celi deželi se zopet razširjajo kliči, ki ljudem prigovarjajo, da naj zgrabijo za orožje. Pa ljudstvo nima posebno volje teh hujskovcev poslušati. Razun tega primanjkuje orožja in streljiva, katerih ni lahko dobiti, odkar se meja avstrijska bolj ostro varuje. Kako strogo se na meji avstrijski sedaj čuje, priča dogodek z ustajniškim vodjem Uselačem. Nedavno je bil prišel čez mejo avstrijsko ter je nakupil več stotov smodnika, 10.000 patron, svinca, pušk in revolverjev. Ko je pa skušal omenjene reči spraviti v Bosno, prijeli so ga na meji in vzeli mu vse nakupljene reči. Njega samega so čez nekaj ur zopet spustili, da se je povrnil k svojim četam. Pa dasi so okoljščine vstajnikom neugodne, hočejo vendar njihovi voditelji prijeti Turke v Grahovem in v Livnu.“

O popu Žarku se iz Beligrada poroča, da je njegova četa prišla nazaj v Srbijo, kjer so jo vojaki srbski prisilili, da je odložila orožje. Nekteri so bili tako razkačeni, da so orožje zdrobili, 100 Črnogorcev pa se je raje vrnilo čez mejo nazaj v Bosno, kakor da bi se bili sramotno vdali vojakom srbskim. Popa Žarka so poslali k vojaškemu poveljniku, ki ga bode izročil sodniji. Druge pa so spravili na mejo in jim zaukazali, da naj se poberó! Tako plačuje Srbija tistim, pišejo „Nar. Listi“, ki so skoz več mescev za korist Srbske kri in življenje žrtvovali. Dokler je bila popu Žarku sreča mila, bila mu je Srbska prijazna in je za nekaj tisuč dukatov zamižala, da ni videla, kako je v kragujevskem arsenalu kupoval, česa je potreboval, celó še topove.

Iz Kostajnice se „D. Ztnj.“ naznanja, da so 6. t. m. vstajniki pri Vukovi Rozi natepli Turke, 7. t. m. pa razdjali železniški most pri Prljugovcu.

Ljubibratič je vrnivši se iz Četinja neki padel s konja in zlomil si desno roko ter leži v Novemgradu.

O črnogorskem knezu se iz Kotora nekemu dunajskemu listu poroča, da mu hoče Sultan pripustiti več nego polovico Hercegovine, če pripozna njegovo nadvlado, da pa ljudstvo za to še ni pridobljeno. Novica ta je jako sumljiva, ker je knez formalno tudi sedaj pripoznaval nadvlado sultanovo in ker se osoda Hercegovine od osode bosenske ne dá ločiti.

Ruska vlada sili gledé zadev na Turškem k odločnosti, dasi skušajo nekteri listi potlačiti vtis uradnega članka ruskega. Ignatiev je v Štambulu govoril jako odločno in vlada turška zastoj gleda, kdo ji bo pomagal iz zadrege. Vse priča, da Rusija in Angleška ravnate soglasno, česar bi še nedavno nihče ne bil pričakoval. Čez zimo bodo državni krhali in sukali peresa, na spomlad pa se bodo najbrže krhala in sukala orožja. Laški list „Opinione“ piše, da države obravnavajo vprašanje, bi li ne bil čas turški vladi poslati skupno pismo in ji priporočiti, da naj svojim

narodom dovoli potrebne premembe in jih stavi pod varstvo vnanjih vlad.

Laška liberalna vlada je zopet storila nekaj prav junaškega. Na Laškem, zlasti na Neapolitanskem je mnogo dobrodelnih naprav, ki se imenujejo „Opere pie“, katerih mnoge so izročene varstvu ženstva. Tudi dandanes je veliko oseb, katerih svetno življenje ne veseli, in ki hočejo v tihem samotnem kraju živeti in za zveličanje svoje skrbeti. Mnogo njih se podaja v take zavode in živé od premoženja, ki ga seboj prinesó. Nobenih obljub sicer ne storé, pa imajo vse enako obleko. Prefektu neapolitanskemu, posebnem prijatelju Mazzinovemu, pa ti zavodi niso nič kaj po volji, zato je zapovedal, da morajo vsem na novo sprejetim osebam brez odloga dati slovó. Če bi se te duše, namesto da se svetu odpovedo, podale v javne beznice, in pomnožile število 180.000 razuzdanih oseb, bi jim tega nihče ne branil, imenovali bi jih rodoljubinje; ker pa hočejo živeti za-se, se jim to očita kot greh zoper državo in strogo prepové. In to imenujejo svobodo, napredek in omiko!

Na Angleškem po drugih deželah zatirana cerkev katoliška veselo napreduje, dasi je noben vladar tam ne podpira. Ljudstvo iz vseh stanov obilno pristopa k cerkvi katoliški in se po Gladstonovi knjigi „No Popery“ ne da odvracati. Zanimivo je, da neki bogat lord da 30 pregnanih pruskih duhovnov podučevati v angleškem jeziku, da bodo potem zamogli pastirovati na Angleškem. — Londonski Lord-Major je bil napravil banket, kterege so se vdeležili domači in vnanji državniki. Grof Beust je v napitnici svoji rekel, da po njegovi misli se bode ohranil mir. Minister Disraeli je trdil, da mir s Kino je vtrjen, zadeve na iztoku pa da niso posebno ugodne. Vstanek hercegovinski je napravil take razmere, da le prizanesljivost cesarskih vlad zabranjuje krizo. Denarni polom na Turškem je reč še bolj shušal, pa Angleška bo odločno varovala tamošnje svoje koristi.

Španjski vladi so sv. oče odgovorili, da privolijo v pregledovanje konkordata, nikakor pa ne v kraljevi „Exequatur“. Tudi zahtevajo, da naj se škof urgelski postavi pred cerkveno sodnijo.

Braziljanski cesar je pomilostil od frajmavrerjev v zapor spravljene škofo in katoliške duhovne. Liberalni listi glavnega mesta se vsled tega silno hudujejo in list „Horas vagas“ bil je celo konfisciran, kar se v Braziliji dosedaj še ni zgodilo. Še le ko je zbornica Rio de Janeirska cesarju čestitala zaradi tega, začeli so vradni listi zagovarjati vlado.

Domače novice.

V Ljubljani, 13. novembra.

(Iz seje deželne odbora 6. novembra.) Z ozirom na vedno večé število blaznih, ki prihajajo v deželno norišnico in gledé na poročilo primarja dr. K. Bleiweisa o tujih bolnišnicah za blazne je deželni odbor sklenil, da se odmeri nova deželna norišnica za 200 bolnikov ter da primarij dr. K. Bleiweis in deželni inženir Vičel po tem stavbeni program osnujeta. — Pogorelcem v Veliki vasi pri Krškem se je dovolilo 600 glđ. podpore iz deželne zaklada. — Prošnje občin Kostel, Radenice in Mozel za povračilo stroškov za vojaški kordon na Hrvaški meji zoper živinsko kugo izročé se deželni vladi zaradi povračila teh stroškov iz državnega zaklada po določbi §. 33. državne postave od 29. junija leta 1868

za zatiranje goveje kuge. — Predlogu pomnoženega krajnega šolskega sveta, da se učiteljska služba na novi ljudski šoli v Suhorju podeli sedanjemu učitelju Kristijanu Engelmanu v Mirni, se pritrdi. — V službo adjunkta na deželni sadje- in vinorejski šoli na Slapu se vsled izstopa Jožefa Kristana namesti bivši učitelj gozdarske šole v Šnebergu Franjo Žepič. — Dopis deželne vlade, da je deželni stavbeni red zadobil cesarjevo potrjenje, vzame se na znanje ter se sklene, da se ta nova postava razun v deželnem zakoniku izdá še posebej v „Nov.“

(Slovensko gledišče.) V pondeljek 15. t. m. se bo kazala prvokrat burka „Strehar“, v kateri ima jako hvaležno glavno nalogo gosp. Kajzel. Pel bo tudi nove kuplete, ktere mu je zložil in vglasbil g. J. Aléšovec. Glediščini prostori bodo toraj gotovo polni.

Razne reči.

— Iz Šmartna pri Kranju se nam piše: Včeraj 8. t. m. so obesili tri nove zvonove in poskusili; glas je silno lep in harmoničen. Ljudje so kakor elektrizirani, slišati je splošna pohvala. Danes so obesili veliki zvon. Preden je zapel, sprožili so pet možnarjev, potem pa zvonili s samim. Glas njegov je veličasten. Lepi so zvonovi, da si lepših ne moremo želeti, da pa tako lepo pojo, bi nihče ne bil verjel. Zdaj je treba zvonove le še prav vbrati. Fantje naši znajo tako izvrstno zviniti, da malo kje tako. Silno lepo so včeraj zvonili in pritrkavali. Jezikovanja je bilo tukaj veliko; pa vsi jezikači bodo omolknili; ne bodo si upali zabavljati tudi pred ljudmi ne, ki so vsi vneti za zvonove. Vsaki bo nesramnega jezikača sam zavrnil.

— Iz Maribora se nam piše: Naznanjam Vam nesrečo na železnici, ki sem jo danes videl v Mariboru. Pri kolodvoru je velikansk kamnati most na železniški progí, preden se do mosta čez Dravo pride. Danes, 10. t. m., je posamezen vagon na tem mostu mirno stal, ko po neki nezgodi drug vlak vanj zadene ter ga pahne z mosta dol na stezo kaka dva seznja globoko. Sreča pri tej nesreči je bila, da ni voz kakega človeka zadel, ker po tej cesti vedno posebno mnogo ljudi hodi. Kaj je užročilo to nesrečo, tega nisem mogel popolnoma zvedeti, ker navadno hoče vsak nedolžen biti; najbrže niso šinj dobro vravnali.

— Namesto Grüneta, ki se poda v pokoj, je princ Thurn Taksis imenovan za cesarjevega Oberststallmeistra.

— O braziljanski cesarjevičini ki je nedavno vsled poroda hudo zbolela, se poroča, da bo kmalo ozdravela in da tudi novorojeni princ je čvrst in zdrav. Princesinja je v neki prijetni dolini v najem vzela hišo nekega naselnika, ktero je primerno vredila in kjer najraje biva. Najljubše opravilo njeno je otroke naselnikov podučevati v ženskih ročnih delih. Pridne deklice dobé dovoljenje, da smejo vstopiti med male pevke, ktere princesinja sama v petji podučuje in vodi. Največe njeno veselje je v novi naselniški cerkvi pri službi božji z deklicami svojimi peti in reveže podpirati.

— Kako grozno velik davek za kristijane je v Bosni, razvidno je iz sledečega. Ena sama hiša plačuje: Gospodar po 1 gold. 53 kr., žena njegova po 33 kr., moško dete po 1 glđ. 33 kr., od vola po 1 glđ. 33 kr., od krave po 1 glđ., od teleta po 50 kr., od ovce po 66 kr., od koze po 25 kr., od kokoši po 10 kr., od petelina po 15 kr., od gosi po

33., od race po 25 kr., od purana po 33 kr., od debelega prasca po 1 gld. 50 kr., od svinje po 1 gold., od malega prasca po 30 kr., od konja jahača po 1 gold. 66 kr., od kobile za plod po 1 gld. 20 kr., od čebelnega panja po 1 gld. 35 kr. itd. od vsake reči, ki je v hiši potrebna, vrh tega pa še od vsega polskega pridelka tretjino spahiji in tretjino sultanu, tako da le tretjina ostane kmetu.

— Nadepoln mladeneč. „No, gospod mojster, kako ste zadovoljni z mojim Matičkom?“ „O, prav dobro!... Lagati in krasti že zna, zdaj naj se nauči še delati, pa bo lahko kaj iz njega.“

— Poklon. „Mojster!“ vprašal je deček svojega gospodarja, „če sta prav pameten in prav neumen človek v eni sobi in pametni odide, kdo ostane?“ „Srečno, gospod mojster!“ pravi deček na-to in gre.

Milodari za hercegovske in bosniške rodbine.

Iz Ribnice č. g. dekan Skubic nabral 50 gld. Iz Št. Mihela č. g. kaplan Franjo Marešič 5 gl., neimenovan 1 gl. Iz Doljnih Poljan g. Josip Barec 50 kr. Iz Ljubljane gg.: Avgust Auer 2 gl., Anton Bučar 1 gl., Jakob Kušar 2 gl., Franjo Šešek 1 gl., Julijus Šušteršič 1 gl., M. Petrič 40 kr. Iz Zagorja preko Save nabral in poslal gosp. Podkrajšek od sledečih darovateljev: Prostoslav Podkrajšek 1 gl., Davorin Z. 1 gl., Šušteršič 18 kr., Janko Žura 1 gl., Fr. Hödl 50 kr., Josip Lokar 20 kr., Glassner 50 kr., Val. Skodlar 50 kr., Zupančič 40 kr., Šribar 20 kr., Cerar 20 kr. Ivan Š. 2 gl. Iz Gornjega grada: g. Mikuš 1 gl. Iz Dunaja: Akademsko društvo „Slovenija“ po dokončanem svojem prvem letnem zboru poslal gosp. Anton Trstenjak 8 gl. 71 kr.

Skupaj tedaj 2966 gl. 1 kr.

Odbor potrjuje sprejem s prisrčno zahvalo in prosi še milodarov.

Ljubljanski podpiralni odbor:

J. N. Horak, Vaso Petričič.
predsednik. denarničar.

Listnica opravištva.

G. N. B. v D. Pišete: za četrti kvartal! Mi smo vam pa poslano zapisali za tričetrtletje, za četrto prosimo še enkrat po priliki poslati.

G. J. B. v R. Dva goldinarja menda vam ne bo preveč.

G. Fr. S. v B. 2.50 smo zapisali za prihodnje leto, ker za letos je vse plačano.

G. L. B. posestn. v K. Hvala lepa za nezaluženo vašo pohvalo! Svetujemo vam, o enakem primerljeju se pred prepričati, kako je potem še le potrebno poskrbeti. Malo več dvorljivosti bi pa nikakor ne škodovalo. Navedenega naznanila še dandanes nimamo, pač pa vaše zahtevanje in levite! V tiskarni postavi ne najdemo nobenega Š., da bi moglo opravištvo vsak razžaljiv dopis mirno znabiti celo hvaležno — v žep vtikati.

Č. g. J. S. v G. Če bi se hotli maščevati, bi tudi vam ravno rečeno ponovili. Kar ste B. povedali, za to nismo odgovorni. Še le tedne pozneje smo po drugi strani zvedeli, kje ste, kakor vam popravljeni naslov kaže, potem pa tako očitanje!

Eksekutivne dražbe.

17. nov. 3. Jan. Cankar-jevo iz Polh. gradca (1985 gl.). — 2. Ant. Butin-ovo iz Podlipse (2710 gl.), oba na Vrhniki. — 2. Jože Zevnik-ovo iz Zgornje Senice (1809 gl.) v Ljubljani. — 2. Ive Malešič eve iz Radolice (1890 gl.) v Metliki. — 2. Fr. Griz-ovo iz Pijave gorice (1663 gl.) v Ljubljani. —

18. nov. 3. J. Jurajevčič-ovo z Okljuka (2236 gl.). — 3. Jože Simonič-ovo iz Zagorja (878 gl.), oba v Metliki. — 2. Tone Jevnikar-jevo iz Vel. Črnela (2700 gl.). — 2. Jak. Jančar-jevo iz Dolenje vasi (1887 gl.), oba v Zatični. — 3. J.

Cegnar-jevo iz Žabnice (3000 gl.) v Loki. — 3. Mart. Mirt-ovo od Jezera (1018 gl.). — 3. Jože Zašek-ovo iz Gaberja (746 gl.). — 3. J. Sinkovč-ovo iz Dolenje Kamnice (457 gl.). — 3. Katar. Kerla ove iz Brezovice (500 gl.). — 3. F. Kotar-jevo iz Nerduna (1120 gl.). — 3. Tone Brule-ovo iz Dolža (570 gl.), vse v Rudolfovem. — 2. J. Kristan-ovo iz Studenca (3299 gl.). — 2. Jože Zajc-ovo iz Doba (947 gl.), oba v Zatični.

Štajerske.

15. nov. Seb. Ulčnik v Sp. Pristovi 2129 gl. (3).

17. nov. Fr. Kocpek v Oseku 2510 gl.

19. nov. Tom. Šuta v Gruškovecu 2490 gl.

Emerih Jurak v Beračab 680 gl. Mart. Polutnik v Lopaci 2170 gl. Fr. Božičnik v Drenskemrebru 930 gl.

20. nov. Jak. Rinc v Doklecih 1200 gl. (3).

Telegrafične denarne cene 10. novembra.

Papirna renta 69.55 — Srebrna renta 73.30 — 1860letno državno posojilo 110.60 — Bankine akcije 928 50 Kreditn. akcije 193. — London 113.85 — Srebro 105.—. — Ces. kr. cekini 5.40 — 20Napoleon 9.15.

Denarstvene cene. 11. novembra.

	Denar.	Blago.
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	69.50	69.70
5% renta v srebru	73.35	73.45
Srečke (lozi) 1854. l.	105.25	105.75
" " 1860. l. cel.	110.50	110.90
" " 1860. l. petinke	116.25	116.75
Premijski listi 1864. l.	133.75	133.—
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	95.—	95.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%	95.—	—
Ogerske po 5%	80.75	81.35
Hrvaške in slavonske po 5%	85.—	85.50
Sedmograške po 5%	79.20	79.50
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	927.—	929.—
Unionske banke	69.50	70.—
Kreditne akcije	191.80	190.—
Nižoavstr. eskomptne družbe	650.—	680.—
Anglo-avstr. banke	89.50	90.—
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gld. a. v.	161.25	161.75
Tržaške " 100 " k. d.	113.25	113.50
" " 50 " " "	56.—	56.50
Budenske " 40 gld. a. v.	25.50	25.75
Salmove " 40 " " "	36.—	36.50
Palfi-jeve " 40 " " "	25.—	25.80
Clary-jeve " 40 " " "	25.75	26.—
St. Genois " 40 " " "	27.25	27.75
Windischgrätz-ove " 20 " " "	22.50	24.25
Waldstein-ove " 40 " " "	20.75	23.—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.41 ²	5.42 ⁵
Napoleonsdor	9.16	9.17
Srebro	105.25	105.40

Pismeno naznanilo o zdravilni lastnosti in moči

pravega

Wilhelmovega

antiartritičnega antirevmatičnega

čaja za čiščenje krvi.

Blagorodni gospod Wilhelm!

Pravi Wilhelmovi, gori imenovani čaj, kterega se je v malo mesecih, ko se je za-nj zvedelo, vse poprijelo, in je bil celo od zdravnikov priporočen, ker je bilo znano, da iz Wilhelmovega kemičnega laboratorija ni še nikdar nič slabega prišlo, napotil je tudi mene, neprestano z njem poskušati; nasledki so bili taki, da sem se pogosto čutil. Dolžnost mi je tedaj v korist bolnega občinstva storjene skušnje o moči imenovanega čaja vestno in v posnemanje zapisati tem več, ker se je ta kri čistilni čaj, kakor vnanji listi poročajo, pri najvišji gospodi ptujih dežel z najboljšim vspedom rabil. Bolnemu človeštvu naj bi se s tem mnogoizkušnen zdravilen studene odprl.

Izvrstno se je obnesel Wilhelmov kri čistilni čaj pri revmatičnem vnetju, posebno če isto pri spremenu vremena ali po zimi hujše nastopi. S porabo nekotlikih zavitkov dosegel sem povsod znatno olajšanje. Izvrstno se bori ta čaj s putko, boleznijo, ki ima globoko svoj sedež, ter konečno premaga. Začetni uspeh tega čaja poznati je po zbadanju po bolnem kraju. Ravno tako dobro obnese se ta čaj pri trebušnih boleznih ljudi, kateri mnogo sedé, in jim zasledeno ogljenovo kri očisti. Priporočati je tudi njega moč pri dolgih počasnih boleznih jeter, pri rastezanji in otekanji. Izvrsten je ta kri čistilni čaj za pripravo rabe mineralne vode proti ravno imenovanim boleznim. Konečno je prijetno nadomestilo toplie vsem tistim, ki so po svojem poklicu ali premoženju zadržani, iste obiskovati. Vse to v čast lekarju gospodu Francu Wilhelmu v Neunkirchenu

Dr. Julij Janell,
prakt. zdravnik.

Primerjal in z izvršnim nekotlikovanim pismom v natančnem soglasju našel.

Jamnitz, tri in dvajsetega junija leta tisuč osemsto sedemdeset in četrtega.

(L. S.)
(82-1)

Dr. Friderik Heldler,
c. k. bilježnik.

Svarimo pred ponarejanjem in sleparijo.

Pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi se dobiva le iz prve mednarodne fabrikacije Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchenu pri Dunaji ali v mojih po časnikih navedenih zalogah.

Zavitek, v 8 obrokov razdeljen, po predpisu zdravnikova pripravljeno, s podukom v različnih jezicah 1 gld., posebej za kolek in zavoj 10 kr.

Na ugodnost p. n. občinstva ima Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi tudi: V Ljubljani Peter Lasnik; v Kranji lekar K. Šavnik; v Postojni, Jožef Kupferschmid; v Gorici lekar Franzoni; v Novem mestu Dom. Ricoli; v Metliki lekar Alf. Matter; v Bejliku Matevž Fürst; v Celji Baumbach in Franc Rauscher; v Mariboru Alois Quandest; v Celovcu C. Clementschitsch; v Prassbergu Tribuc; v Varaždinu lekar dr. Kalterj, lekarj.

Piccolijeva

lekarna

k „angelju“.

Farmacijske specialitete Gabriel Piccolija, lekarja v Ljubljani na dunajski cesti.

Anatherinova ustna voda in zobni prašek.

Boljši, nego vsaka druga zobna voda in zobni prašek, pravo sredstvo zoper zoboból in ustne bolezni, zoper gnjilobo in majanje zob, zoper *difteritis* ali *vnético grla* in *skorbut*, prijetnega duha in okusa, krepi dalje zobno meso, in je sploh neprimerljivo sredstvo za čiščenje zob. *Kdor ga enkrat poskusi, dal mu bude gotovo prednost, včilek vsem enakim izdelkom.* 1 steklenica 60 kr., 1 škatlja 40 kr.

Ribje olje, pošiljano naravnost iz mesta Bergen na Norveškem, brezkusno in ne slabo dišeče, 1 originalna steklenica 80 kr.

Pravi sajdljev pulver. Nareja se s čisto kemičnimi tvarin. 1 škatlja 80 kr., 1 tucat škatelj 6 gold. 60 kr.

Pravo vinsko žganje s soljo, v pomoč bolehnemu človeštvu pri vsih notranjih in vnanjih prisadnih, zoper večino boleznij, posebno za vsakovrstne rane itd. 1 steklenica 40 kr.

Elksir iz Kine in Koke. Najboljši do sedaj znani želodečni likér. Pospešuje cirkulacijo in prebavljenje, ter različne organe in ude s nova okrepi in oživi. 1 steklenica 80 kr.

Glicerín-Crème, je posebno izborno sredstvo zoper razpokane ustnice in kožo na rokah. 1 flacon 30 kr.

Lancaster-lilijna voda. Toaletni zaklad. Špeci-jalno, da se obrani koža krasna, nježna in mehka, se jej daje prednost pred vsemi *unicvalnimi vodami, lepotičjem in lepotičnim sredstvom,* ktera so čisto škodljiva. 1 steklenica 1 gold.

Rajžev pulver. Izključljivo iz vegetabilčnih tvarin, posebno zdrav za kožo, kterej podeli izvorno brhkost in čvrstost, kar se nahaja le pri mladini. 1 paket 10 kr., 1 škatlja 40 kr.

Sok iz Tamarinde. Po mrzlih sredstvih izlačen. Učinkuje znamenito krepično in olajšajoče. 1 steklenica 40 kr.

Nezmotljivo sredstvo zoper mrzlico. Učinek tega léka je dokazana istina in vsaki bolnik, ki je lék uže poskusil sam na sebi, se bude radostno prepričal, da je *najmočnejše in vanealjšivejše sredstvo do sedaj vnanih zoper ponavljajočo se mrzlico.* 1 steklenica 80 kr.

Naročila se izvršujejo vračajoč se pošto proti poštnemu povzetju. (36-25)